

Om Erasmus+

Med Erasmus+ är tanken att det ska bli lättare att röra sig inom Europa och få nya erfarenheter genom studier, praktik och arbetsutbyten. Målgruppen är studenter inom högre utbildning och yrkesutbildningar, praktikanter, lärare, instruktörer och personer som arbetar med ungdomar – men fokus ligger också på organiserade och strukturerade samarbeten.

Erasmus+ är ett stort och helhetsomfattande program för utbildning, ungdom och sport, med tre huvudsakliga aktiviteter i fokus:

- Mobilitet (utbyten av olika slag, exempelvis för elever och studenter i formell utbildning, för lärare, för instruktörer, ledare, organisatörer och så vidare)
- Projektsamarbeten (som exempelvis strategiska partnerskap, och utvecklingsprojekt mellan flera olika organisationer)
- Stöd för policyförändring (arbete för strategisk utveckling på europeisk nivå)

Det nya programmet behåller visserligen de gamla programnamnen som ”markörer”, efter stort påverkansarbete från bland annat EAEA, den europeiska intresseorganisationen för vuxnas lärande, men själva grundtanken i Erasmus+ är alltså en ökad flexibilitet mellan olika områden – och större fokus på långsiktiga, strategiska samarbeten.

För folkbildningen, som inte kan söka direkt mobilitetsstöd i Erasmus+ för deltagare i verksamheten (organisatörer och ledare kan dock få stöd), innebär detta att organisationen hamnar i fokus. Det blir viktigt att visa på hur exempelvis samarbeten och projekt får långsiktiga och reella effekter, inte bara för en individ eller en grupp människor utan för hela den sökande organisationen och gärna också för hela nätverk och sektorer. Dessutom är det fortsatt viktigt att kunna hävda ett europeiskt perspektiv eller värde, alltså att projektet till sin natur har europeisk dimension och att resultaten är av intresse för flera länder.

För att förtydliga; i det nya Erasmus+-programmet är det inte längre lärare eller medarbetare själva som söker för mobilitet, exempelvis för ett utbyte eller för att åka på en konferens. Istället är det den sändande organisationen som söker – men bara en gång om året – och då för den totala mängd utbyten som ska göras fram till nästa period. Det kan förstås låta begränsande, men systemet är relativt flexibelt och det går att ändra en hel del i efterhand. Dock ligger summorna från originalansökan fast, vilket innebär att en ansökan om en mobilitet till ett land med exempelvis relativt billiga hotellpriser inte får mer pengar om mobiliteten sedan ändras till ett land med relativt dyra hotellpriser. Eller tvärtom. I ansökan ska en övergripande vision, med europeiskt mervärde, för mobiliteternas syfte, presenteras. Här öppnas möjligheter för paraplyorganisationer att söka och administrera utbytesmöjligheter för sina medlemsorganisationer – det kan visa sig klokt att arbeta i större nätverk även kring utbytesprojekt. Mobilitetsstöd kommer att betalas ut i klumpsummor och schablonbelopp för aktuellt land och antal dagar, plus 350 euro i administrationsstöd per mobilitet. En mobilitet kan sträcka sig mellan två dagar och två månader. Stöd för konferens- och kursavgifter landar på 70 euro per dag i max tio dagar. Deadline för mobilitetsansökningar 2014 ryktas bli 17 mars.

Aktiviteten ”Strategiskt partnerskap” är av särskilt intresse för folkbildningen då den ersätter tidigare samarbetsformer mellan organisationer. Den nya formen kan sträcka sig mellan två och tre år, ha en maxbudget på 150.000 euro per år och får som minst bestå av organisationer från tre europeiska länder och som mest av organisationer från 10 europeiska länder. Det är viktigt att fundera över hur det eventuella samarbetet kan påverka och leva kvar i den egna organisationen. Det är också viktigt att kunna förklara varför projektet behöver genomföras i ett europeiskt samarbete.

Det kommer inte längre finnas några nationella prioriteringar, i de olika länderna, men ansökan sker fortfarande via det nationella programkontoret (Universitets- och högskolerådet i Sverige). Observera att för strategiska partnerskap är det en av organisationerna som ska ansöka för hela projektet.

En databas för organisationer, som kan användas för hela programperioden, kommer att tas i bruk under 2014.

I Erasmus+ kommer klumpsummor och schablonbelopp att användas, utan detaljkrav på redovisningen. En automatisk avräkning i dessa belopp, för egeninsatser, kommer att ske automatiskt (de medel som meddelas är de som organisationerna får, och kan behålla).

Ansökningsförfarandet i Erasmus+ kommer att ske i olika moduler, där dina val avgör vilken typ av projekt det rubriceras som.

Vad kan vi vänta oss av Erasmus+?

Fokus

Europarådets tillväxtstrategi, *Europe 2020*, dikterar riktningen även för det kommande Erasmusprogrammet, vilket innebär ett ökat fokus på arbetsmarknad, tillväxt och anställningsbarhet. Det ska bli lättare att röra sig inom Europa och få nya erfarenheter genom studier, praktik och arbetsutbyten. Målgruppen är studenter inom högre utbildning och yrkesutbildningar, praktikanter, lärare, instruktörer och personer som arbetar med ungdomar. I det nya programmet är deltagare i vuxenutbildning inte en målgrupp, men lärare och personal inom sektorn kan nyttja programmet.

Att ta fram och dela framgångsrika metoder och arbetssätt är viktigt i det nya programmet. Projekt med organisationer och medverkande från olika länder, som arbetar tillsammans, kommer även fortsättningsvis att främjas – och dessutom ges bättre förutsättningar genom uppbyggnaden av nya nätverk för kunskapsutbyte.

Det nya programmet är tänkt att stärka unga människors anställningsbarhet i en framtid där allt fler jobb kräver högre utbildning.

Farhågor och frågetecken

EAEA och närliggande organisationer har kämpat hårt för det icke-formella lärandets plats i det nya programmet. Att de gamla programmen nu blir kvar som markörer i Erasmus+ får ses som en framgång i den kampen. Tidigare indikationer om att budgeten skulle bli mer rörlig, och kunna flyttas om för att stärka insatser som har stor effekt på arbetsmarknaden, var problematiska för vuxenutbildningen – eftersom det finns en risk att det livslånga lärandet i ett sådant scenario hamnar i andrahand. Med namnet Grundtvig bibehållet som markör blir det lättare att kontrollera och beräkna hur mycket medel som avsätts för icke-formellt lärande.

EAEA riktade under processen även kritik mot ett ökat fokus på högskola och yrkesutbildning, och menade att även med den nya tillväxtstrategin som riktmärke är det viktigt att människor utan högre utbildning – kanske i långtidsarbetslöshet eller med låg inkomst – får samma eller ökade möjligheter till nya erfarenheter genom programmet. Det tidigare arbetsnamnet, *Erasmus for all*, kritiserades för att inte alls beskriva den nya riktningen – om exempelvis deltagare i icke-formell utbildning inte längre kan delta. Om namnbytet till Erasmus+ reflekterar den här kritiken förblir en spekulat.

I november förra året släppte Europeiska kommissionen ett dokument angående den nya ”Rethinking education”-strategin (”En ny syn på utbildning: att investera i färdigheter för att uppnå bättre socioekonomiska resultat”). Strategin rekommenderar insatser och fokusområden för medlemsländerna, men kan också ses som en indikation på kommissionens framtida riktning och tänkande. I dokumentet finns följande punkter speciellt utmärkta:

- *Utveckla allmän och yrkesinriktad utbildning i världsklass för att höja nivån på yrkesfärdigheterna*

- *Främja arbetsbaserat lärande, däribland praktik av hög kvalitet, lärlingsutbildning och varvad utbildning för att stödja övergången från lärande till arbete*
- *Främja partnerskap mellan offentliga och privata institutioner (för att säkerställa lämpliga läroplaner och tillhandahållanden av färdigheter)*
- *Främja rörlighet via Erasmus+*

Livslångt lärande nämns i dokumentet, men då i anknytning till grundläggande kunskap. En analys av detta, utifrån ett folkbildningsperspektiv, är att den fulla potentialen av vad folkbildning kan göra och betyda för ett samhälle – också som en språngbräda till exempelvis högre utbildning – inte uppmärksammas till fullo.

De här fokusområdena genomsyrar också starkt det nya Erasmusprogrammet. EAEA ökar nu sina insatser för att visa att livslångt lärande och icke-formellt lärande har många olika effekter, som påverkar hela samhället: Att bara fokusera på högre utbildning, praktik, lärlingsplatser och liknande insatser är inte tillräckligt för att möta framtidens behov. EAEA har, som svar på dokumentet om strategin, satt fokus på de egenskaper inom icke-formellt lärande som stärker människor som individer, som gör dem redo att ta nästa steg och som för dem närmare samhället och nya möjligheter. EAEA menar att det är en pusselbit som inte får glömmas bort, om alla bitar ska falla på plats: Icke-formellt lärande har unika möjligheter att nå olika grupper i samhället, inte minst ungdomar. För människor som står långt från arbetsmarknaden är icke-formellt lärande kanske den enda tillgängliga vägen framåt. Ett alltför starkt fokus på ekonomiska värden utan en större helhetsbild kan få oönskade effekter, menar EAEA i sitt utlåtande.

Angående hur det nya Erasmusprogrammet slutligen tog form säger Gina Ebner, EAEA:s generalsekreterare, såhär:

"Det har skett stora förbättringar sedan kommissionens första planer, vilket vuxenutbildningsvärlden kan glädjas åt. Parlamentet har stått fast vid de gamla programnamnen, som Grundtvig, och jag är glad över det stödet för vuxnas lärande."

Budget och medel

Den totala budgeten för Erasmus+ fram till 2020 är 16 miljarder Euro.

77,5 % går till utbildning. Den största delen, 43 %, är till för insatser för högre utbildning.

Vuxnas lärande får 5 % av utbildningsmedlen, vilket är 3,9 % av den totala budgeten för programmet. I jämförelse med de tidigare programmen under livslångt lärande betyder det mer pengar för vuxnas lärande, och Gina Ebner förutspår att det kommer innebära att Grundtvigdelen växer – men en uppdelning i markörer för de gamla programnamnen har inte skett ännu.

Thor Rutgerström, december 2013